Entreprenöriell undervisning tar avstamp i elevens verklighet. Ämnena blir medel men inte mål och lärarna utgår från elevernas intressen.

TEXT: ÅSA LARSSON ILLUSTRATION: HELENA LUNDING HULTQVIST

UTGÅ FRÅN ELEVERNAS VERKLIGHET

I DET ENTREPRENÖRIELLA lärandet anpassas innehållet i skolan till elevernas verklighet för att göra skolarbetet mer meningsfullt. Det som utmärker den entreprenöriella undervisningen är att den börjar där barnen befinner sig, menar Åsa Falk Lundqvist och Per-Gunnar Hallberg, som är utbildningsledare för Ifous FoU-program om entreprenöriellt lärande.

– Om jag ska påbörja en lektion om andra världskriget inleder jag med att ta reda på vad eleverna kan om ämnet och vad de är intresserade av. Genom att inleda med en sådan diskussion och till exempel skriva allt som kommer upp på tavlan synliggörs elevernas förförståelse, säger Åsa Falk Lundqvist, lärarutbildare vid Umeå universitet.

Hon är lärare och psykolog i grunden och har under de senaste tjugo åren arbetat med fortbildning av lärare med fokus på entreprenöriellt lärande. Hon beskriver den entreprenöriella undervisningen som cirkulär. Den börjar där eleverna befinner sig och kopplas ihop av läraren i slutänden. Där skiljer den sig från traditionell undervisning som vanligtvis är linjär och inleds med att läraren har en genomgång, varefter eleverna sätter igång att arbeta och arbetet avslutas med ett prov.

– Som lärare förhåller man sig till styrdokumenten som tydligt anger vad eleverna ska lära sig om exempelvis andra världskriget. Men det cirkulära angreppssättet innebär att man börjar på ett annat ställe än det som kanske var tänkt från början.

NÄR DET DYKER UPP en fråga som eleverna tycker är spännande gäller det att starta där. Det innebär att läraren får ändra sin planering, men inte att han eller hon blir ett gungfly som enbart följer barnen. En missuppfattning som Åsa Falk Lundqvist ofta möter. Ledarskapet i klassrummet är av stor vikt för kunskapsutvecklingen, konstaterar hon, men i

»Det viktigaste är att barnen känner att de har tolv år på sig för att jobba på sin utveckling.«

den entreprenöriella pedagogiken utgår läraren från den punkt där barnen befinner sig.

– Att undervisa i entreprenöriellt lärande handlar även om att koppla ihop barns livsvärld med skolan och omvärlden. Det är ett sätt att skapa meningsfullhet i verksamheten. Deras egna kunskaper är i fokus, inte att läsa in fakta. Ämnena blir mer medel än mål, säger Per-Gunnar Hallberg.

Han är lärarutbildare vid Umeå universitet och har arbetat med entreprenöriellt lärande sedan slutet av åttiotalet.

– Då sa vi att vi har fem år på oss, men nu har vi hållit på i 20 år. Skolan är en traditionell organisation, med en kultur som kräver tid för att förändra.

Det entreprenöriella lärandet kräver att man konstruerar utmaningar istället för uppgifter och frågeställningar som är öppna men avgränsade istället för slutna, menar han. Eleverna behöver också känna att det är ett meningsfullt arbete de håller på med. Vinsten är att eleverna får en arbetsplats som de vill vara på, där de upplever att de behövs för sitt eget och för andras lärande.

– Det innebär i sin tur att vi inte får så många dropouts. Det absolut vikigaste är att barnen känner att de har tolv år på sig för att jobba på sin egen och andras utveckling och att det är något de inte får missa.

I LGR 11 BETONAS vikten av att stimulera färdigheter och förmågor som lägger grunden för entreprenörskap, och Gy 2011 lyfter fram entreprenörskap som en uppgift för hela gymnasieskolan. Skolverket delar sedan 2011 ut utvecklingspengar för att främja entreprenörskap och entreprenöriellt lärande i skolan. Åsa Falk Lundqvist konstaterar att det är viktigt att lärare får ökad kunskap i ämnet.

– Det ställer stora krav på deras kompetens

att koppla innehållet i skolan till barns livsvärld, och jag får många frågor från lärare om hur de kan göra det i ett ämne som exempelvis matematik.

Då gäller det att hitta samverkan med arbetslivet och visa på hur matematiken som man arbetar med i skolan ser ut i samhället, menar hon. På så sätt blir det som händer i klassrummet mer verklighetsbaserat. Om eleverna förstår sammanhanget blir det meningsfullt att lära sig multiplikationstabellen. Åsa Falk Lundqvist vet att det redan är väldigt många som arbetar så här – att det inte är revolutionerande nytt för skolan. Men hon menar att en skillnad i den entreprenöriella pedagogiken ligger i att man öppnar skolan utåt.

– I Umeå hade vi en sjundeklass som skulle läsa om kommunen. Då lät vi eleverna träffa de lokala politikerna som behövde ett material om hur kommunen fungerar. Vi fick in fem olika ämnen i den uppgiften, och det resulterade i en produkt som kommunen kunde använda. Det är ett sätt att få en uppgift att vara verklighetsbaserad och få eleverna att tycka att arbetet är mer intressant.

Per-Gunnar Hallberg menar att formativ bedömning är ett viktigt verktyg i det entreprenöriella lärandet och att traditionella betygsättningsmetoder kan hindra eller motverka entreprenöriell pedagogik.

– Eleverna ska vara med i bedömningsprocessen, och lärarna måste synliggöra för dem vad de behöver utveckla.

Eleverna får verktyg för att bedöma sig själva och sina kamrater, men sedan måste lärarna ge dem examinerande uppgifter som ska ligga till grund för själva betygsättningen. Det bygger på ett annat sätt att tänka än hur det har sett ut i det traditionella systemet, där man ger betyg på prov, menar han.

– Vi ser det som ett kulturarbete – vi håller på och förändrar en skolkultur. ◆